

بسمه تعالی

شناسایی و تحلیل قوانین و مقررات مغایر جوانی جمعیت در وزارت عتف

و آرایه پیشنهادات اصلاحی

بسیاری مشکلات کشور به مدیریت و مدیران نسبت داده می‌شود. معتقدیم ریشه اصلی به قوانین و مقررات برمی‌گردد؛ مدیران در زمینی بازی می‌کنند که قوانین و مقررات برای آنها تعریف می‌کند. یکی از نشانه‌های نقش قوانین و مقررات، استمرار مشکلات با وجود جابجایی مدیران است؛ بدین معنی که مدیر چه کارآمد باشد و چه ناکارآمد، مشکلات مربوطه با تغییرات اندکی، ادامه پیدا می‌کنند.

به مثالی در حوزه کشاورزی می‌پردازیم. زمین یکی از پایه‌های اصلی گسترش کشاورزی است. کل اراضی زراعی و باغی کشور در حال حاضر ۱۶ میلیون هکتار است. اراضی قابل کشت که هم‌اکنون در آنها کشاورزی صورت نمی‌گیرد معادل همین مقدار و ۱۶ میلیون هکتار است. چرا این زمین‌ها جهت کشاورزی به مردم واگذار نمی‌شوند تا کشاورزی توسعه پیدا کند؟ در تحلیل اولیه موضوع به مدیریت سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور (معروف به سازمان منابع طبیعی) نسبت داده می‌شود. اما طبق گزارش سازمان، آمار واگذاری اراضی ملی و موات (دولتی) در کل کشور در سالهای ۱۳۵۹ لغایت ۱۰ ماهه ۱۳۸۸، معادل ۱,۴ میلیون هکتار بوده است^۱. قاعدتاً نمی‌توان به راحتی ادعا کرد که در تمام این سال‌ها سازمان منابع طبیعی فقط مدیر ناکارآمد داشته است. یکی از ریشه‌های این موضوع را مقررات واگذاری اراضی می‌دانیم. در این مقررات امکان واگذاری قطعی اراضی، تحت شرایط معینی، وجود دارد و همین امر پیامدهایی با خود دارد که موجب امتناع مدیران سازمان منابع طبیعی از واگذاری اراضی می‌شود. به عنوان مثال مدیران سودجو از این زمین‌ها به عنوان برگه‌ای برای دریافت امتیازات شخصی استفاده کنند و به هر کسی زمین واگذار نکنند. از سوی دیگر مدیران صالح و سالم، باید همواره در مورد تشریفات واگذاری به نهادهای نظارتی پاسخگو باشند؛ زیرا زمین یک منبع اقتصادی مهم است و امکان واگذاری قطعی وجود دارد. این مدیران نیز ترجیح می‌دهند از واگذاری پرهیز نمایند. همان‌طور که دیده می‌شود مقررات به گونه‌ای زمین بازی را می‌چیند که رفتار مدیران کمابیش در طی سالیان مشابه بوده و همگی به عدم واگذاری میل پیدا کنند.

مشابه این موضوع در زمینه جوانی جمعیت می‌توان یافت. جوان شدن جمعیت نیازمند افزایش ازدواج، افزایش فرزندآوری خانواده‌ها، پیش‌گیری و درمان ناباروری، پیش‌گیری از سقط جنین، کاهش مهاجرت و مرگ‌ومیر جوانان در سن باروری است. در همه این ابعاد قوانین و مقرراتی وجود دارند که نقش مانع را بازی می‌کنند. این قوانین و مقررات به دستگاهها و نهادها و عرصه‌های مختلفی مربوط می‌شود. برای مثال اشتغال یکی از عوامل مهم ازدواج است. اکنون اشتغال جوانان در حین تحصیل

^۱ اداره کل نظارت و بازرسی امور جهاد کشاورزی و محیط زیست (۱۳۸۹) گزارش نهائی نحوه واگذاری و حفاظت از اراضی منابع ملی و دولتی در راستای آسیب‌شناسی پدیده زمین‌خواری.

